

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 3. An ad externam repromissionem matrimonii sufficiat sola taciturnitas
promissarii?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

possunt: patet 1. ex cit. c. Tue, ibi: *necessaria sunt, quantum ad Ecclesiam, verba. c. licet, 3. de sponsa duorum*, ibi: si inter virum, & mulierem legitimus consensus interveniat, ita, ut unus alterum *verbis consuetis* expresse recipiat; & sic passim obtinet consuetudo Ecclesie, etiam in casu, quo contractus fit per epistolam, vel Procuratorem.

62. Not. 2. cum in predicto casu dicimus, *requiri verba*, intelligi, *quantum ad Ecclesiam*, nimirum ut illi de mutuo consensu constet, & probari possit. Hoc enim additur ob bonum publicum, nimirum ad cavendas, vel rectius dirimendas lites, in causis matrimonialibus. Sic Barbof. in c. Tue, à n. 5. quod æquè obtinet *verbis, voce, quam scripto*, consensum exprimentibus. Hoc tamen aliqui videntur intelligere, non de *matrimonio contrahendo* (si loco verborum, propriè talium, ponantur alia signa) sed solum de *judicando*. Verum, cum judicandum sit, de matrimonio, legitimo consensu *in principio contracto*, rectius dicitur etiam tunc requiri verba propriè talia, non ad valorem, sed ad debitam in casu litis probationem, nisi signa alia sint æquè indubitata. Not. 3. non tantum surdum, vel mutum, sed etiam laborantem utroque defectu, capacem tamen instrui, de consensu requisito, nutibus exprimendo; non prohiberi; atque adeo posse matrimonium contrahere, ut constat ex Barbof. in cit. c. *Cum apud sedem n. 2.* addente, idem dicendum, licet foret surdus, mutus, & cæcus simul; intellige, si in eo foret requisita capacitas ad consensum internam, externè sufficienter exprimendum; quod tamen rarò contingit.

§. 3.

An ad externam repromissionem matrimonii sufficiat sola taciturnitas promissarii?

63. Ex dictis supra constat, acceptationem promissionis futuri matrimonii non esse naturà suà, *etiam tacitam repromissionem*; præsumi tamen comuniter talem, nisi aliunde constet acceptationem promissionis, ab acceptante factam esse solum, in quantum est in sui favorem (*habere alterum sibi obligatum*) non autem in quantum est

Tom. IV.

in præjudicium, & ad reciprocam obligationem. Quia tamen aliis quoque signis manifestari potest, acceptantis promissionem, repromissio, ideo quæstio est; an *sola taciturnitas* sit sufficiens signum repromissionis, quando uno promittente futurum matrimonium, alter tacet? Resp. in foro interno standum esse tacentis intentioni, & pronunciandum liberum, si reverà consensus internus abfuit, etiam stante tali silentio: sed nec in foro externo sufficit, seclusis aliis circumstantiis, in quibus fundetur præsumptio consensus interni. Nam taciturnitas ex se indifferens est ad *velle, & nolle*; cum frequenter fiat, quòd quis ex justa causa, nec consentiat in alterius obligationem, nec respuat; præsertim, si contineat favorem cum onere. Hinc c. *is, qui, de Reg. jur. in 6.* rectè dicitur, *is, qui tacet, non fatetur; sed neq; negare videtur*. Nec obstat regula Juris, in 6. *Qui tacet, consentire videtur*. Nam hæc regula solum procedit de præsumptione consensus in promissionem, *quatenus continet favorem promissarii*; non autem *quatenus præjudicium*, vel reciprocam obligationem; ita Menochius de *presumpt. l. 3. presump. 42. n. 4.* Sanchez cum communi, *l. 1. de Mat. d. 5. n. 5.* & quoniam *ejusmodi taciturnitas* (seclusis aliis circumstantiis) ad summum est dubium signum consensus *in præjudicium consentientis*, obligatio autem in dubio inducenda non sit (est enim contra possessionem voluntatis, quâ nativam suam libertatem possidet) rectè sequitur, solam ejusmodi taciturnitatem, non tantum naturà suà, sed nec præsumptione, esse reciprocè promissionem, vel consensum *in acceptantis præjudicium*; bene tamen in suum favorem præcisè. Accedit, quòd licet in foro externo fortasse sufficiat *voluntas solum præsumpta* de consensu (hoc est *voluntas, que non manifestetur, sed solum per conjecturas deprehenditur*, ut ait Pereyra in *Elucidar. n. 57.*) in matrimoniis tamen locum habere nequeat, ubi Tridentinum viget, irritans matrimonia simpliciter clandestina, consequenter matrimonia, *solum præsumpta, de consensu*.

Dices. 1. quando parentes, nomine liberorum præsentium, cum alio, vel alia contrahunt, rectè præsumitur liberorum consensus, & promissio, ex sola illorum

C

taci-

taciturnitate, ut constat ex *c. unico*, de *desponsatione impub. in 6.* ubi dicitur; ex Sponsalibus, quæ parentes pro filiis puberibus, vel impuberibus plerumque contrahunt, ipsos filios obligari, si expresse consenserint, vel tacite. Et statim explicans, quando censeantur consensisse tacite, subiungit; ut si presentes fuerint, nec contraxerint; ergo sola taciturnitas est sufficiens signum externè manifestans reciprocam promissionem, vel consensum internum.

65. Ante resol. supp. 1. sine interno consensu, quæcunque signa externa sint, nulla esse posse vera sponsalia, nullamque propterea obligationem in foro interno ex vi sponsalium. Hæc enim substantialiter petunt verum consensum mutuum; quare licet, dum parentes pro suis liberis promittunt futurum matrimonium, illique præsentis sint, & nihil contradicant; in conscientia tamen nullam contrahunt obligationem, si consensus internus in illis absit, ut tenet communis, & colligitur ex *c. Tuas 5. de sponsa duorum*, cuius verba retulimus supra, & constat ex illis verbis: *Et si solus* (nimirum consensus cordis) *desuerit, cætera cum ipso coitu frustrantur.* Supp. 2. in dato casu non sufficere, quòd tunc cum taciturnitate simul adsit in liberis consensus internus; sed requiri simul ad verà Sponsalia, quòd eum aliquo signo externo manifestent. Hinc tota difficultas, ut rectè notat P. Sanchez. *l. 1. d. 23. n. 1.* eò tendit, an (si adsit consensus internus) ea taciturnitas sit signum sufficienter expressivum consensûs interni, ut sic legitima Sponsalia constituantur? loquimur autem de filii præsentia morali, quando scilicet præsens, est conscius, & intelligens, quid nomine suo agatur? Suppon. 3. datam quæstionem, etiam alio sensu, posse intelligi: an scilicet ea taciturnitas, præsentis, & intelligentis, quid nomine suo agatur, sufficiat ad præsumendam præsentiam consensûs interni? cùm enim de internis nulli constare possit, nisi DEO; in dubio ex præsumptionibus res decidenda veniet pro foro externo; licet in foro conscientie standum sit confessioni poenitentis, qui eo loco est accusator, Reus simul, & Testis. Supp. 4. quòd decisio in *c. unico*, non fundetur in sola taciturnitate præsentis etiam moraliter, sed simul

in circumstantiis specialibus, quòd non à quocunque, sed quòd à parentibus (qui communiter liberis suis æque bene, ac sibi, præfertim in eiusmodi casibus, consulere solent, ut dicitur *L. ipsi quidem 8. ff. de eo, quod metus causa*), ipsorum nomine matrimonium promissum sit; adeoque tali contractu communiter eorum bono consulere præsumantur; ita Sanchez. *cit. n. 3.* his præmissis;

Resp. ad object: dato ant. Neg. Conseq. 66. quòd in dato casu sola taciturnitas sufficienter significet consensum internum; sed illa cum dictis circumstantiis; quia decisio illa, ut dictum est, non fundatur in sola taciturnitate, sed in ea prout conjuncta cum dictis circumstantiis, nimirum, contractus facti à parentibus, qui liberis suis optimè consulere meritò præsumuntur. Dixi, dato ant. intellige quoad hoc, quòd ex eiusmodi taciturnitate liberorum, moraliter præsentium contractui, quem eorum nomine parentes faciunt, rectè præsumatur consensus, consequenter, obligatio pro foro externo. Nam si hæc præsumptio, quæ in facto consistit, falsa sit, cedit veritati, etiam in foro externo, si etiam in eo constet, consensum internum defuisse. An autem, si consensus internus in re adsit, eum eiusmodi taciturnitas sufficienter significet externè, ut sic legitima Sponsalia constituantur? dubitari potest, cùm eadem taciturnitas in iisdem circumstantiis possit esse signum falsum; sed hoc non obstat; quoniam, etiam verba & nutus (h. e. voluntas signis declarata, veluti oculis, capite, manibus, (ut ait Pereyra *cit. n. 63.*) fallere possint, ut manifestum est in promissione simulata, de qua dicemus infra; & tamen sufficienter externè significant, præsentem consensum internum, quantum est ad forum externum.

Dices: si taciturnitas filiorum moraliter præsentium tunc, quando ipsorum nomine parentes contrahunt, est sufficiens signum externum de consensu liberorum in id, quòd eorum nomine tunc parentes agunt, eo ipso erunt vera Sponsalia in tali casu; hoc autem dici non potest. Nam Sponsalia essentialiter petunt consensum verum, ac naturalem ipsorum contrahentium, qualis non est in casu, quo adest con-

consensus solum præsumptus, juris præsumptione. Resp. si consensus internus abest, eo casu non fore vera Sponsalia, sed solum præsumpta, quibus omnino sufficit, præsumpta voluntas contrahentium. Porro cum dispositio juris in cit. c. unico, sit restricta ad Parentes, qui pro liberis suis contrahunt, locum habet, siue Pater, siue Mater contrahat nomine filii, & filia moraliter præsentis, & non contradicentis; quia illa decisio non fundatur in patria potestate, sed in naturali amore parentum in liberos; & aliunde, in spiritualibus naturalis ratio præferenda est dispositioni juris civilis, ut notat Innoc. in c. 2. de Regular. n. 1. liberi autem naturaliter utrique parentum parere debent; & potestas patria solum est de jure civili. Eadem juris dispositio habet locum etiam in casu, quo parentes contrahunt sponsalia nomine filii emancipati; cum textus loquatur indistinctè de filiis. Item, quando contrahunt nomine spuriorum, ut docet Castropalaus de spons. d. 1. p. 4. n. 12. textus enim loquitur de filiis, sumptâ voce naturaliter, quâ acceptatione etiam spurii venit nomine filii, teste Bartol. in L. 2. ff. de accusat. n. 4. licet aliàs jure civili oppositum sit, per authent. Ex complexu, C. de Incest. Nupt.

68. Dices. 2. in c. 1. de Despons. impub. constituitur differentia inter infantes, & pueros doli capaces, ut pro illis, non verò istis, possit Pater contrahere; ergo esto puer doli capax, & contractui moraliter præsens, non contradicat, nulla consurgente sponsalia, etiam præsumpta. Resp. ibi nullam constitui differentiam rei, quoad juris effectum, sed solum quoad decentiam, & honestatem. Cum enim puberes, seu pueri doli capaces ipsi consentire possint, non est decens, ut parentes pro illis consentiant; secus est in infantibus, qui adhuc consentire non possunt.

69. Quæstio est 2. an ea dispositio juris (quod liberorum presentium taciturnitas habeatur pro consensu, quando Parentes, eorum nomine, sponsalia contrahunt) sit specialis adeò, ut se non extendat ad casum, quo alii eorum nomine contrahunt? Prima sententia negat apud Sanchez. l. 1. d. 23. n. 6. Nam quando agitur de re naturaliter appetibili, & favorabili, tacens consentire videtur; ita Sotus in 4. Dist. 279. q. 3.

Tom. IV.

Alii limitant horum negativam, & restringunt eam, ut non procedat in casu, quo Frater pro Fratre, vel sorore; aut Tutor, vel Curator pro suæ curæ commissis, moraliter præsentibus, nec contradicentibus, Sponsalia contrahunt; ita Coynch, d. 21. dub. 3. sed affirmativa probabilior est. Nam textus apertè restringit juris dispositionem ad contractum initum à Parentibus nomine filiorum præsentium, nec contradicentium; idque propter naturalem amorem, quem parentes habent in liberos, ut eorum statui, præsertim in re tam gravi, ac statu perpetuò, bene prospiciant; ita Sanchez. cit. n. 7. hoc tamen limitandum est, ut tunc non procedat, quando loci consuetudo, vel patriæ mos obtinuit, ut consensus non ab ipsa v. g. sponsa, sed per alios, ejus nomine, explicetur: sic ille n. 4.

Ad rationem in contrarium, Resp. ve- 70.
rum dici, quando ea res, naturaliter appetibilis, continet purum favorem; non autem mixtum onere, frequenter admodum molesto, ut est, perpetuò vivere cum certo viro, vel muliere. Cum autem allegatur c. 1. de matrimonio contracto contra interdictum Ecclesiæ, quasi contractus, quo frater sororem præsentem alteri desponsaverat, ibidem haberetur pro tacito consensu fororis (ex quo argui posset, etiam in hoc casu, quo frater, fororis nomine contrahit, hujus taciturnitatem sufficere) apertè fallit; quia ibi frater contraxit pro sorore præsentem, & consentiente, ut ponit textus, & not. gloss. ibi: V. præsentem, & consentiente, addens: consentiens expresse; & subjungens, quod hoc agebatur mediante fratre, tanquam procuratore, aliàs, inquit, si per fratrem tantum contraherentur, non valerent, nisi postea consentiret; sic gloss. cit. Nec obest, quòd textus enumeret quadam signa, quæ consensum significent, quasi loqueretur de consensu solum tacito; hoc enim non fit eo fine, ut ex illis consensum tacitum probet; sed, ut consensum illum expresse datum à præsentem, probet non fuisse mendacem, & fictitium, eò, quòd non post multos dies dona, & munera Viri, secundum morem terræ, spontè suscipiens, ipsum sæpè amplexata sit, tanquam proprium Virum, intellige de futuro, ut not. gl. ibid. nimirum, spe futuri matrimonii, non rei præsentis.

C 2

Ex

71. Ex dict. coll. esto in dato casu, quo alius, quàm *Parentes* (v.g. *Tutor* pro pupilla, vel *frater* pro sorore præsentis, & tacente) sponsalia contrahit, in pupilla, vel sorore in re adesset consensus internus, adhuc tamen non fore vera sponsalia; non ex defectu consensûs interni, sed externi. Nam taciturnitas ejus, in illis circumstantiis, non est, etiam præsumptione juris, signum externum, sufficienter manifestativum interni consensûs ex dict. *a n. 63. Coll. 2.* matrimonium à parentibus contractum coram Parocho, & testibus pro filiis præsentibus moraliter, & tacentibus, si revera adsit consensus internus, validum esse, quia tunc adest mutuus consensus internus sufficienti signo externè manifestatus, sic, ut tunc etiam Parocho constet de consensu, parentum voce, manifestato in circumstantiis, in quib⁹ *vox parentum cum taciturnitate filiorum*, juris præsumptione, habetur pro consensu externè manifestato; ita Sanchez. *cit. l. 1. de spons. d. 23. n. 13.* volens id etiam procedere post *Trid. sess. 24. c. 1. de matr.* ubi irritantur matrimonia clandestina, hoc est, *celebrata sine præsentia Parochi, & Testium.* Coll. 3. si quis apprehendat manum foeminae, & tunc dicat: *ego te accipio in meam sponsam*; illa vero nec manum retrahat, nec contradicat, probabilius ex hac taciturnitate non rectè colligi, mulieris repositionem, esto contrarium teneat Sanchez. *d. 22. n. 6.* Nam taciturnitas, etiam in talibus circumstantiis (ubi nullus de matrimonio tractatus præcessit) non est signum repositionis ex *n. 19. & 63.* sed ad summum, acceptationis, juxta inibi dicta.
72. Quæstio est 3 an quando parentes sponsalia contrahunt nomine filiorum *absentium*, qui super hoc certificati, ab ipsis parentibus, non contradicunt, taciturnitas sufficienter significet consensum internum, si revera adest; vel saltem sufficiat ad ejus præsumptionem. Resp. duplicem esse sententiam. 1. negat sufficere, & ultra illam taciturnitatem, postquam de illo, quod eorum nomine gestum est in absentia, à parentibus certificati sunt, requirit aliam ratificationem, vel expressam, vel tacitam, ut dicitur in *cit. c. Unico, de Despons. impub. §. Et idem est*, ibi: *Et idem est, si post scientes ratificaverunt tacite, vel expresse*; ita Sanchez. *cit. n. 17.* volens, eam taciturnitatem, ut sit etiam tacita ratificatio, debere habere adjunctum aliud signum ratificationis, ut expresse habet *l. 1. d. 16. n. 6.* quale est, si deinde vocet, & tractet alterum, ut sponsum; vel mitrat, aut recipiat munera sponsi consueti &c. Secunda sententia docet, solam eam taciturnitatem, in datis circumstantiis, esse signum sufficienter significet consensum internum, quo à Parentibus ipsorum nomine datam fidem ratam habent: ita Castropalaus *cit. n. 14.* Quia, sicut contractus Parentum, nomine filiorum præsentium, juris præsumptione sufficienter manifestat internum consensum filiorum non contradicentium, si re ipsa adsit; ita etiam sufficienter significat consensum, ratificantem acta Parentum, cum revera adest, si, postquam certiores facti sunt, de illo, quod ipsorum nomine actum est à Parentibus, non contradicant. Hanc sententiam satis esse probabilem docet Sanchez. *d. 23. n. 16.* priorem tamen existimat veriorum; quia cum jam in *cit. c. unico*, ultra filiorum taciturnitatem (postquam sciunt, quid eorum nomine actum sit) exigat *ratificationem tacitam*, ubi expresse non est; rectè colligitur, desiderari aliud externum signum ratificationis, quàm illam taciturnitatem. Facilius enim reclamabit præsens, si non consentit, quàm absens, etiam certior factus; cum possit cogitare, parentum acta, se absente, facilius se adhuc posse declinare. Not. autem, etiam secundam sententiam procedere in casu, quo certiores facti *ab ipsis parentibus*, vel per se, vel per nuntium, vel per epistolam; *non autem, si aliunde*, casu vel aliorum relationibus intelligunt. Nam ut tales se parentibus aperiant, si quid in contrarium habeant, exigat reverentia illis debita; quod non militat pro aliis, cum nec decentia quandoque sinat, ut hi eorum mentem sciunt.
- Dices: si liberi obligantur ex Sponsalibus, quæ nomine ipsorum præsentium, & non contradicentium; vel absentium, ac deinde tacite ratificantium, parentes contraxerunt, obligabuntur etiam in casu, quo in illis circumstantiis revera non consenserunt animo. Resp. tali casu in conscientia, & naturaliter non obligari, sed tantum in foro externo, & civiliter. Quare consulendum est illis, ut, si tali casu, vel reverentia, vel metu parentum, contradicere

eere non audent, esto libenter vellent, dicant mox aliis, se nolle tale matrimonium; ut per eos suo tempore, ubi ea taciturnitas allegaretur, suum dissenfum sufficienter probent. Si autem hoc neglexissent, & consequenter in foro externo ad ejusmodi matrimonium cogendos se viderent, esto reverà tunc corde, & animo nunquam consenserint, sed solum ex verecundia, vel alio capite tacuerint, proprio juramento dissenfum suum probare poterunt. Nam ut rectè docet Mascardus volum. 1. de Probat. conclus. 94. n. 6. *juramentum est modus probandi animum, & ea, quæ in animo consistunt.* Nec obstat, quòd contra se tunc habeat præsumptionem juris; hæc enim admittit probationem in contrarium, quia non est præsumptio juris de jure.

74. Quæri potest 4. an quis (etiam, cum potest) non contradicens petitioni per epistolam factæ, censetur consentire saltem elapso termino ad deliberandum dato? videtur affirmandum ex Clement. 1. de Procurator. ubi per literas requisitus Titius, ut Procuratorem ageret, facta simul notitia, de cautione jam præstita, cum scienter literas recepisset, nullam factam protestationem in contrarium, per hæc omnia suum consensum præstitisse censetur, nimirum ex literarum retentione, sine ulla contradictione. Resp. negativè. Quia taciturnitas in his, quæ important onus, de se, & seclusis aliis circumstantiis, non est signum consensûs, ut dictum est. Quando autem l. 8. §. 1. ff. de Procurat. dicitur: *Invitus Procurator non solet dari: invitum accipere debemus, non eum tantum, qui contradicit; verum eum quoque, qui consensisse non probatur:* respondet Haunoldus tom. 5. de Just. tr. 4. n. 552. intelligendum esse, quòd quando præcisè non contradicit; secus, si ponat aliquem actum externum, (v. g. scienter literas recipiat, lectasque sine ulla contradictione retineat) sola taciturnitas consensûs invitum potius in tali casu probet; seclusis aliis signis. Quod magis procedit, si requisitus, oretenus responderet, se deliberaturum, & postea nullum daret responsum. Tunc enim ex taciturnitate non argueretur consentire; sed potius, nolle se obligare. Et hoc maximè locum habet in contrahendo matrimonio. Nam si invitatus per epistolam ad matri-

monium, petito, ac elapso deliberationis tempore, nihil respondeat, consensum dare nullatenus præsumi potest.

§. 4.

De Promissione externa, quæ fit per verba.

Innumeri casus sunt sponforum litigantium de matrimonio sibi promisso, uno negante, altero affirmante, ac probationem desumente, vel ex verbis, vel ex factis, signis, aut nutibus, quibus promissionem sibi factam esse contendat, Ecclesiastico Judice non rarò ambigente, quid in tali casu decernere oporteat? de his igitur præsentibus §. agimus. Hinc Quæres 1. an hæc verba: *nullam aliam ducam, nisi te, vel præter te,* significant absolutam promissionem futuri matrimonii? ante resol. not. 1. quæstionem in hoc §. procedere solum pro foro externo, ubi Judex, cum de animo Sponforum ipsi non constet; pronuntiare debet solum ex præsumptione. Nam in re omnia ejusmodi externa signa fallere possunt; ut jam dictum est. Not. 2. dubitationem nasci ex eo, quòd ambiguum, sit, quem sensum habeant ea verba? aliqui volunt hunc, *ducam te, non autem aliam.* Nam exceptio ab illa negatione habet hunc sensum affirmativum: *Te ducam, & nullam aliam;* sicut hæc propositio: *signum non dabitur ei, nisi signum Jone Prophetæ,* Lucæ 11. resolvitur in hunc sensum: *signum Jone Prophetæ dabitur ei, & nullum aliud.* Alii judicant, quòd illa verba (nisi aliud de mente loquentis constet) non faciant alium sensum, nisi conditionalem, scilicet: *si aliquam duxero, ducam te, & non aliam.* Hinc ad futurum nascitur promissio conditionata, vi cujus Sponfus non tenetur inire matrimonium, sed potest innuptus licite manere; ex suppositione tamen, quòd vellet inire matrimonium, teneretur ad hanc determinatè. Sic si Cajus Titio promitteret: *nulli, nisi tibi, vendam fundum meum,* non teneretur absolute, fundum vendere ulli; teneretur tamen Titio, si vellet alicui vendere, ut dicitur L. si sterilis. §. si tibi. ff. de actionib. empti. Sanchez. l. 1. d. 19. n. 5. Et hanc opinionem cum Sanch. cit. & Layman. l. 5. summa. tr. 10. p. 1. q. 1. judico proba-